

ΘΕΜΑ: Επιστολή μαθητών & μαθητριών για τον εντοπισμό έμφυλων στερεοτύπων στα σχολικά εγχειρίδια

Αξιότιμοι/ες,

Η παρούσα επιστολή συντάχθηκε ως υλοποίηση του σχεδίου δράσης που διαμορφώθηκε στο πλαίσιο του προγράμματος Erasmus+ με τίτλο «Εντοπισμός και διαχείριση έμφυλων διακρίσεων εντός της σχολικής μας κοινότητας: Ανάλυση, Προκλήσεις και Προοπτικές για Ισότητα» (Project Code: 2024-1-EL01-KA122-SCH-000231856), το οποίο υλοποιείται από το 2ο ΕΠΑ.Λ. Ρεθύμνου. Στόχος μας ήταν η κριτική διερεύνηση του τρόπου με τον οποίο τα σχολικά εγχειρίδια ενδέχεται να αναπαράγουν έμφυλα στερεότυπα, καθώς και η διατύπωση προτάσεων για μια πιο συμπεριληπτική και ισότιμη παρουσίαση των επαγγελματικών ρόλων.

Είμαστε μαθητές και μαθήτριες της Β' και Γ' τάξης του σχολείου μας και, στο πλαίσιο των δράσεων του προγράμματος, κληθήκαμε να παρατηρήσουμε με κριτική ματιά το σχολικό μας περιβάλλον, τα βιβλία που χρησιμοποιούμε και τα μηνύματα που αυτά μεταφέρουν, συχνά χωρίς να το αντιλαμβανόμαστε.

Μελετώντας το βιβλίο της ειδικότητας «Λειτουργίες Ξενοδοχειακών Μονάδων» (Γ' Λυκείου – Υπάλληλοι Τουριστικών Επιχειρήσεων), εντοπίσαμε σημεία που αναπαράγουν έμφυλα στερεότυπα σχετικά με τους ρόλους ανδρών και γυναικών στον επαγγελματικό χώρο.

Συγκεκριμένα:

- Στο οργανόγραμμα της ξενοδοχειακής επιχείρησης (σελ. 27–28), όλες οι θέσεις διοίκησης και ευθύνης αναφέρονται σε αρσενικό γένος (Διευθυντής, Λογιστής, Διευθυντής εστιατορίου, Υπεύθυνος συντήρησης), ενώ η μοναδική θέση σε θηλυκό γένος αφορά την «Προϊσταμένη ορόφων», δηλαδή το τμήμα καθαριότητας.
- Στην ενότητα για το προσωπικό ορόφων (σελ. 116) αναφέρεται ρητά ότι «οι βαριές εργασίες γίνονται συνήθως από άνδρες», διαχωρίζοντας τους εργαζόμενους με βάση το φύλο.

Αντίστοιχες παρατηρήσεις έγιναν μελετώντας το βιβλίο «Εργασίες Σύγχρονου Γραφείου» (Γ' Λυκείου-Υπάλληλος Εμπορίας και Διαφήμισης & Υπάλληλος Διοίκησης και Οικονομικών Υπηρεσιών).

Συγκεκριμένα:

- Στο οργανόγραμμα μίας μεσαίου ή μεγάλου μεγέθους επιχείρησης (σελ. 16), όλες οι θέσεις διοίκησης και ευθύνης αναφέρονται σε αρσενικό γένος, ενώ η μοναδική θέση σε θηλυκό γένος αφορά την «Ιδιαιτέρα Γραμματέα».
- Ακόμα στην ίδια ενότητα, του συγκεκριμένου βιβλίου, εντοπίσαμε αναφορές που εστιάζουν στην εμφάνιση της γυναίκας γραμματέα. Συγκεκριμένα: στην περιγραφή των προσόντων της ιδιαιτέρας

Γραμματέως (σελ.19) υπάρχει σαφής αναφορά στην «καλή εμφάνιση - ευχάριστο παρουσιαστικό», αναφέροντας μάλιστα ότι θα πρέπει να είναι «κομψή και σεμνή και να φροντίζει την εμφάνισή της (ντύσιμο, χτένισμα, βάψιμο κτλ.) χωρίς να επιδεικνύεται και να προκαλεί».

Σε άλλα σχολικά εγχειρίδια που μελετήσαμε (Vocational Language Learning English for office clerks-B' ΕΠΑ.Λ.-Τομέας Οικονομίας και Διοίκησης - σελ. 44) , εντοπίσαμε εικόνες που παρουσιάζουν γυναίκες σε ρόλους που συνδέονται με την εμφάνιση και όχι με την επαγγελματική τους ιδιότητα, όπως η εικόνα γραμματέας σε συνέντευξη εργασίας, όπου έμφαση φαίνεται να δίνεται στην εξωτερική της εμφάνιση και όχι στα επαγγελματικά της προσόντα.

Πηγή: *Vocational Language Learning – English for Office Clerks*, Β' ΕΠΑ.Λ., Τομέας Οικονομίας και Διοίκησης, σελ. 44.

Μέσα από αυτή τη διαδικασία συνειδητοποιήσαμε ότι τα σχολικά βιβλία, πέρα από γνώσεις, μεταφέρουν και κοινωνικά μηνύματα. Όταν οι ρόλοι παρουσιάζονται με αυτόν τον τρόπο, δημιουργούνται ασυνείδητα πρότυπα για το ποιο φύλο «ταιριάζει» σε θέσεις ευθύνης και ποιο σε θέσεις υποστήριξης.

Ως μαθητές και μαθήτριες που ετοιμαζόμαστε να εργαστούμε στον τομέα μας, πιστεύουμε ότι η εκπαίδευση οφείλει να καλλιεργεί την ισότητα, τον σεβασμό και ίσες ευκαιρίες για όλους και όλες.

Με σεβασμό στο έργο των συγγραφέων και του Υπουργείου Παιδείας, θα θέλαμε να προτείνουμε, σε μελλοντικές αναθεωρήσεις των σχολικών εγχειριδίων:

- τη χρήση και των δύο γενών στους επαγγελματικούς τίτλους,

- την αποφυγή διατυπώσεων που συνδέουν συγκεκριμένες εργασίες με συγκεκριμένο φύλο,
- την επιλογή εικόνων που προβάλλουν την επαγγελματική ιδιότητα και όχι στερεοτυπικά χαρακτηριστικά,
- την ισότιμη παρουσία ανδρών και γυναικών σε θέσεις ευθύνης.

Πιστεύουμε ότι το σχολείο δεν διαμορφώνει μόνο γνώσεις, αλλά και αντιλήψεις. Και οι αντιλήψεις αυτές επηρεάζουν το πώς βλέπουμε τον εαυτό μας και το μέλλον μας.

Με την επιστολή αυτή, επιθυμούμε να συμβάλουμε θετικά στον διάλογο για μια εκπαίδευση που προάγει ουσιαστικά την ισότητα.

Με εκτίμηση,

Οι μαθητές και οι μαθήτριες της ομάδας κινητικότητας Πορτογαλίας (Porto)

του σχεδίου Erasmus+ 2024-1-EL01-KA122-SCH-000231856

2ο Επαγγελματικό Λύκειο Ρεθύμνου

Σημείωση:

Για λόγους προστασίας προσωπικών δεδομένων, τα ονόματα των μαθητών και μαθητριών που συνυπογράφουν την επιστολή δεν δημοσιοποιούνται στη δημόσια εκδοχή του κειμένου.

Με την παιδαγωγική υποστήριξη:

Πατραμάνη Όλγα, ΠΕ80

Ηλιάκης Εμμανουήλ, ΠΕ80

Για το 2ο ΕΠΑ.Λ. Ρεθύμνου